

Motion till riksdagen

1988/89:Ju29

av Karin Ahrland m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:95 om ändringar i rättegångsbalken m.m.

I proposition 1988/89:95 föreslås bl.a. att den nuvarande regeln om att tingsrätten vid avgörande av mål om brott med minst två års fängelse som minimistraff skall bestå av en lagfaren domare och fem nämndemän upphävs. Enligt regeringens förslag ska fortsättningsvis tingsrätten i dessa fall normalt bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän.

1983 föreslog den dåvarande socialdemokratiska regeringen genom proposition 1982/83:126 bl.a. att antalet nämndemän i de flesta brottmål skulle minskas från fem personer till tre. Motivet var huvudsakligen att spara pengar inom domstolsväsendet. Regeringen framhöll emellertid i propositionen att i mål om mycket grova brott skulle det större antalet nämndemän behållas. Regeringen anförde i den propositionen att i grova brottmål uppstår ofta grannliga bevisvärderingsfrågor. Rätten måste också göra svåra avvägningar vad gäller påföljden. Enligt regeringen talade därför övervägande skäl för att ett större antal personer skulle avgöra dessa frågor.

Vid riksdagsbehandlingen 1983 av regeringens förslag om minskningen av antalet nämndemän i det stora flertalet mål framhöll folkpartiet att lekmannainflytande utgör en garanti för att domstolarnas avgöranden ligger i linje med den allmänna rättsuppfattningen i samhället. Av särskilt värde är lekmannamedverkan när det gäller *bedömningsfrågor*, t.ex. påföljdsval eller bevisvärdering. Lekmännens medverkan bidrar därigenom till att medborgarnas förtroende för rättsskipningen upprätthålls.

I den nu aktuella propositionen om ändringar i rättegångsbalken uppges att det framförts viss kritik mot den sedan 1983 gällande regeln med två olika nämndemannasammansättningar. Kritiken skulle vara att i enstaka fall har misstag skett i handläggningen vilket föranlett återförvisning av målet. Denna kritik anser emellertid inte regeringen vara av så avgörande betydelse att den utan omsvep skall föranleda en ändring i de nuvarande reglerna. Föredragande statsråd säger tvärtom i propositionen:

”Enligt min mening kan man i och för sig åberopa skäl för den nuvarande ordningen med tre nämndemän i brottmål i allmänhet och fem nämndemän i de allvarligaste brottmålen. Den bygger på den princip som i andra sammanhang har setts som en processrättslig ledstjärna, nämligen en smidig anpassning till vad de olika målen typiskt sett kräver.”

Trots detta uttalande lägger regeringen fram förslag om att sänka antalet nämndemän till tre i samtliga brottmål. Det alternativ som föreligger, näm-

ligen att öka antalet nämndemän till fyra i samtliga mål, avfärdar regeringen såsom för dyrt.

Mot. 1988/89
Ju29

Enligt folkpartiets mening är regeringens förslag om en sänkning av antalet nämndemän i de grova brottmålen, av just det skäl som regeringen anförde i propositionen 1982/83:126 och i den nu aktuella, oacceptabelt. Några tungt vägande skäl som skulle skjuta de då anförda argumenten för en större sammansättning åt sidan har inte framförts av regeringen. Tvärtom understryker ju regeringen i den föreliggande propositionen att dessa argument alltjämt har bärighet. Något ekonomiskt skäl att minska antalet nämndemän till tre i samtliga mål framförs inte heller. Någon kostnadsberäkning har överhuvudtaget inte gjorts av förslaget.

Mot bakgrund härav yrkar vi avslag på regeringens förslag i denna del.

Hemställan

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs sålunda
att riksdagen avslår regeringens förslag att avskaffa regeln om att tingsrätt skall vara domför med en lagfaren domare och fem nämndemän i brottmål med minst två års fängelse som minimistraff.

Stockholm den 5 april 1989

Karin Ahrland (fp)

Lars Sundin (fp)

Kjell-Arne Welin (fp)

Bengt Harding Olson (fp)